

Dnro 2987/93/21

26.4.2021

Tietosuojavaltuutetun lausunto valtioneuvoston EU-poliittisesta selonteosta, *Vahva ja yhtenäinen EU – kohti kestävämpää Euroopan Unionia*

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetun kirjallista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston EU-poliittisesta selonteosta, *Vahva ja yhtenäinen EU – kohti kestävämpää Euroopan Unionia* (VNS 7/2020 vp).

Kiitän mahdollisuudesta lausua asiassa.

Nähdäkseni valtioneuvoston selonteossa esitetyt linjaukset ovat lähtökohtaisesti kannatettavia. Esitän lausuntonani eräitä henkilötietojen sääntelyä ja sääntelykehikkoa koskevia täydennyksiä harkittavaksi.

Ensimmäinen huomioni koskee yhtenäisiä sisämarkkinoita. Luvun *Maailman kilpailukykyisin ja sosiaalisesti ehein ilmastoneutraali unioni* jaksossa, joka koskee uudistuvaa kasvupolitiikkaa ja yhtenäisempiä sisämarkkinoita, todetaan, että yhteinen sisämarkkina on yksi EU:n suurimmista saavutuksista, ja sen toimivuus on edellytys EU-alueen kestävällä kasvulla ja kilpailukyvyllä. Jaksossa myös todetaan Suomen ajavan unionissa digitaalista siirtymää vauhdittavaa teollispolitiikkaa ja korostetaan EU:n roolia ihmiskeskeisen datatalouden edelläkävijänä. Selonteossa todetaan myös, että edellä mainitussa kehitystyössä on huolehdittava henkilötietojen suojasta.

On nähdäkseni sinänsä myönteistä, että valtioneuvoston selonteossa kiinnitetään huomiota siihen, että henkilötietojen suojasta huolehditaan ihmiskeskeisen datatalouden kehittämisessä. Nähdäkseni henkilötietojen suojaa koskeva tulokulma jää kuitenkin verrattain kapeaksi ja sitä olisi mahdollista laajentaa. Eurooppalaisessa tietosuojasääntelyssä ei ole kyse ainoastaan pelisäännöistä, joiden puitteissa henkilötietoja on käsiteltävä. Kyse on kansainväliset suuntaviivat luovasta sääntelystä, eurooppalaisesta henkilötietojen suojaa koskevasta yleissäädöksestä, yleisestä tietosuojasetuksesta (GDPR) on muodostunut kansainvälinen standardi. Yleisen tietosuojasetuksen soveltaminen alkoi toukokuussa 2018. Tästä hieman yli vuoden kuluttua GDPR:stä oli muodostunut globaali standardi.

Nähdäkseni kyse ei olekaan ainoastaan siitä, että henkilötietojen suojasta huolehditaan, vaan myös siitä millainen laaja-alainen vaikutus eurooppalaisella

tietosuojasääntelyllä ja sen yhdenmukaisella tulkinnalla voi olla.¹ Ja toisaalta millaisen etulyöntiaseman tämä ilmiö voi eurooppalaisille toimijoille luoda.

Nähdäkseni Suomen edun mukaista olisikin pyrkiä vaikuttamaan siihen, että eurooppalaisen tietosuojasääntelyn nk. *brussels effect* on mahdollisimman voimakas.

Toinen huomioni koskee valtioneuvoston selonteossa käsiteltyä EU:n toiminnan ja Suomen EU-vaikuttamisen kehittämistä. Kyseisen luvun alaotsikon *tehokkaat toimieliimet ja päätöksenteko* alla todetaan, että EU:n tuomioistuimilla on keskeinen rooli EU-oikeuden noudattamisen varmistamisessa. Lisäksi selonteossa pidetään tärkeänä, että EUTI:n ratkaisut pannaan jäsenvaltioissa tehokkaasti täytäntöön.

Näkinsin tarpeelliseksi myös arvioida, millä tavoin Suomen tulisi pyrkiä vaikuttamaan Unionin oikeuden tulkintaan osallistumalla aktiivisesti Euroopan unionin tuomioistuinten vireillä oleviin asioihin valtioneuvoston / ministeriöiden määrittelemillä painopistealueilla.

Esimerkiksi yleisen tietosuoja-asetuksen yläpänä tulkitsijana Unionin tuomioistuimen rooli on merkittävä. Unionin tuomioistuimen ratkaisut antavat konkreettisen sisällön yleisen tietosuoja-asetuksen väljähköille säännöksille. Juuri Unionin tuomioistuin on ratkaisukäytännöllään linjannut esimerkiksi edellytyksiä, joiden on täyttyvä siirrettäessä henkilötietoja kolmansiin maihin. Unionin tuomioistuin asetti sekä rekisterinpitäjälle että kansalliselle valvontaviranomaiselle uusia velvoitteita viimeksi kesällä 2020 antamassaan nk. Schrems II -päätöksessä.

Liitteet

-

Jakelu

hallintovaliokunta

Tietosuojavaltuutetun toimiston yhteystiedot

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Sähköposti: tietosuoja@om.fi

Puhelinvaihe: 029 566 6700

Verkkosivut: www.tietosuoja.fi

¹ Professori Anu Bradford (Columbia Law School) on kirjoittanut ilmiöstä ja lanseerannut konseptin *brussels effect*.